

04 липня 2017 р

Пану Йоханнесу Хану
Європейському комісару з питань розширення і політики добросусідства
(DG NEAR) Європейська комісія

Пану Хьюгу Мінгареллі
Главі делегації ЄС в Україні

Пану Янезу Поточніку
Європейському комісару з питань навколишнього середовища,
(DG Environment) Європейська комісія

Кабінет Міністрів України

ОБСЄ, ЄЕК ООН, ЮНЕП, ОЕСР, Всесвітній банк,
Європейський інвестиційний банк,
Європейський банк реконструкції і розвитку,
Швейцарська агенція з розвитку та співробітництва

ЗВЕРНЕННЯ

учасників Всеукраїнського круглого столу
"Річка Дніпро. Минуле. Сьогодні. Майбутнє»
присвяченого Міжнародному дню Дніпра

Наукові та природоохоронні громадські організації України звертаються до зацікавлених органів ЄС, керуючись угодою Асоціації Україна - ЄС, з глибокою тривогою щодо екологічного майбутнього нашої країни та долі її населення.

Тривога ґрунтує на інвестиційному плануванні України, яка є партнером Угоди з Європейським Союзом. Тому наше звернення підтверджується положеннями статті 361, включаючи пункти (a), (b), (d), (f) та (g) з розділу V Угоди про асоціацію Україна-ЄС.

Нещодавно Кабінетом Міністрів України прийнята "Програма розвитку гідроенергетики України до 2026 року" (розпорядження від 13 липня 2016 р. № 552-р), яка передбачає будівництво гідроакумуючих та гідрогенеруючих електростанцій на рівнинних річках Дніпро і Дністер. Це рішення приголомшило нас. Невже в Уряді є люди, які не чули і не бачать трагічних наслідків будівництва каскаду гідроелектростанцій на Дніпрі.

Сучасні прояви цих негативних техногенних впливів дніпровського каскаду можна охарактеризувати наступними фактами:

- затоплення великих територій, які втратили господарську продуктивність і здатність виконувати свої екологічні функції (загибель екосистем на величезній площі в 700 тис. Га, де фактично переведені заплавні землі в розряд порушених);

- підвищення рівня ґрунтових вод, порушення підземного стоку, гідрологічного балансу і підтоплення територій (за останні 20 років загальна площа земель з постійними проявами підтоплення зросла удвічі і займає 12% території України, а його впливом охоплено понад 540 міст і селищ);

- втрата біорізноманіття, трансформація річкових екосистем у бік переважно розвитку агресивних вселенців;

- "цвітіння" води через розвиток синьо-зелених водоростей (вміст яких, зокрема у воді р. Дніпро в піковий період «цвітіння», становить близько 100 кг м³, що в мільйон разів більше, ніж в її зарегулювання);

- деградація всієї екосистеми водозбірного басейну р. Дніпро та його приток і втрата природних з самовідтворення компонентів цієї системи.

Урядова Програма розвитку гідроенергетики на період до 2026 року була схвалена Урядом України всупереч низці міжнародних угод, до яких приєдналася Україна, зокрема:

- Конвенції ООН "Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища від 25.06.1998 р (Орхуська конвенція) (ратифікована Законом України № 832-XIV від 6 липня 1999);

- Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Конвенція Еспо) (ратифікована Законом України № 534-XIV від 19 березня 1999);

- Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) [Закон України "Про приєднання із застереженнями до Конвенції" № 436/96-ВР від 29 жовтня 1996 р);

- Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція) (Закон України "Про приєднання до Конвенції" № 535-XIV від 19 березня 1999 р);

- Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (ратифікована Указом Президії Верховної Ради № 6673-XI від 04.10.1988 р);

- Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (ратифікована Законом України № 1672-IV від 7 квітня 2004 року);

- Конвенції про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Закон України № 801-XIV від 1 липня 1999 р. Про приєднання до Конвенції);

- Європейської ландшафтної конвенції (ратифікована Законом України № 2831-IV від 7 вересня 2005 р.).

Ми хотіли б звернути вашу увагу на те, що Уряд України планує побудувати щонайменше вісім нових гідроелектростанцій на річках Дніпро і Дністер. Уряд України планує залучити понад 2 мільярди доларів США з міжнародних фінансових інститутів, у тому числі і європейських, для реалізації цієї програми.

Для України надзвичайно важливою є проблема відновлення екосистеми річки Дніпро, як основного джерела якісної питної води, одним з найбільш доцільних варіантів вирішення якої є керований спуск дніпровських водосховищ. Досвід США, де вже реалізовано понад 300 проектів по спуску і демонтажу гребель і електростанцій на них свідчить про відносно швидке відновлення річкової екосистеми та суттєве підвищення безпеки гідротехнічних об'єктів.

Проблема відродження Дніпра має загальноєвропейський характер. Безвідповідальне і недбале ставлення до цієї проблеми дискредитує Україну в очах світової спільноти. Яскравим прикладом є повний провал "Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води"

(прийнята постановою Верховної Ради України від 27.02.1997 р. № 123/97-ВР) і продовження її без істотних змін до 2021 року (Закон України "Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року", прийнятий Верховною Радою України 24.05.2012 р. № 4836-VI).

Дотепер не було проведено стратегічної оцінки цих намірів і Програми в цілому. Більш того, регіональна влада, в чіх регіонах такі споруди повинні бути побудовані, прийняла рішення про неприпустимість такої нестійкої діяльності (погіршення місцевого характеру і гідрологія річок). Крім того, слід зазначити, що Програма не координувалася з Міністерством екології та природних ресурсів України.

Наукові та громадські організації люб'язно просять почати належне прозоре розслідування і, зокрема, дати міжнародну оцінку екологічних і соціальних наслідків (ОВНС), можливих транскордонних наслідків будівництва нових гребель і гідроелектростанцій на річках Дніпро і Дністер в Україні. Виконання ОВНС передбачається усіма конвенціями ратифікованими Україною: Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992 р.), Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Еспо, 1991 р.), Конвенція про водно-болотні угіддя Міжнародного значення, особливо як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971 р.), а також угод про асоціацію ЄС. Ця міжнародна ОВНС повинна, звичайно, сприяти участі громадянського суспільства та населення. Перш ніж така ОВНС буде реалізована, будь-які інші заходи, щодо реалізації програми гідроенергетики, повинні бути припинені, включаючи міжнародне фінансування.

Крім того, ми рекомендуємо Європейській комісії та європейським інвестиційним установам роз'яснити свої погляди на подальший розвиток гідроенергетичного сектора в загальноєвропейському масштабі, використовуючи комплексний підхід і широко відкриту дискусію із залученням всіх зацікавлених осіб і громадськості з ЄС, країн-кандидатів та країн східноєвропейського сусідства.

*За дорученням учасників Всеукраїнського круглого столу
директор ІППЕ НАН України
член-кореспондент НАН України*

А.Г.ШАПАР

*Громадський захід проведено в Інституті проблем
природокористування та екології НАН України,
м. Дніпро, 04 липня 2017 р.*

*P.S.: Шановні колеги! Просимо дати Вашу згоду на підписання цього Звернення.
А також звертаємося до Вас з проханням розповсюдити це Звернення серед
зацікавлених установ.*